

KASTEEL AMERONGEN

BULLETIN

Voorjaar 1992

Uitgave

Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen

Onderhoud van
groenvoorzieningen en
renovatie kasteeltuin
Amerongen uitgevoerd
door

Tuin- en plantsoenaanleg

Van Ginkel

Castor 64, Postbus 11, 3900 AA Veenendaal, tel. 08385-19039

HERBERG
DEN ROODEN LEEUW

IN DEN KROMME HOECK

DROSTESTRAAT 35
3958 BK AMERONGEN
TELEFOON 03434-54055

KEUKEN OPEN:
VOOR UW LUNCH OP AFSpraak
DAGELIJKS VAN 12.00 tot 14.00 UUR
EN VOOR UW DINER
DAGELIJKS VAN 18.00 tot 21.30 UUR
ZATERDAG EN ZONDAG GEEN LUNCH
WOENSDAG GESLOTEN

B U L L E T I N

UITGAVE

STICHTING VRIENDENKRING KASTEEL AMERONGEN

9e jaargang

no. 22

Voorjaar 1992

INHOUD:

Doelstelling en Donateurs	blz.	2
Een <u>B</u> ijzonder Jaar	"	4
Brieven van Margaretha Turnor in boekvorm	"	6
Calamiteitenplan	"	10
Boek over Kasteel Amerongen te koop	"	13
Restauratie van o.a. schilderijen	"	14
Verwarming op de Galerij		
Het komende seizoen: wat staat er te gebeuren	"	16
Van het Concertpodium	"	20
Agenda van de Huisconcerten	"	22
Oplossing van de Kerst-puzzel	"	23

DOELSTELLING

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij het verwezenlijken van de doelstellingen van de in Amerongen gevestigde "Stichting Kasteel Amerongen" door:

- het verzamelen van fondsen uit donaties en schenkingen ten behoeve van restauratie en onderhoud van het kasteel Amerongen met bijgebouwen, tuinen, inventaris, archief en verdere aanbehoren;
- aankoop van voorwerpen welke een verantwoorde aanvulling betekenen op de aanwezige inventaris en archieven; het organiseren van muziekkuitvoeringen, excursies, voordrachten, etc., waarvan de opbrengsten ook een steunpunt vormen;
- het verrichten van onderzoek en het uitgeven van publicaties over het kasteel en zijn vroegere bewoners, een en ander in overeenstemming met de wensen van en in overleg met het Dagelijks Bestuur van de Stichting Kasteel Amerongen en in het algemeen het bevorderen van alle activiteiten in het belang van de instandhouding en openstelling van het kasteel als museum;
- het coördineren en motiveren van vrijwillige helpers.

De Stichting is door de fiscus gerangschikt als instelling in de zin van artikel 24 I der Successiewet 1956.

Kasteel Amerongen is één van de weinige opengestelde kastelen in Nederland, waarvan de inventaris, na het vertrek van de laatste particuliere eigenaren, volledig in tact is gebleven. Vrijwel nergens anders treft men een ambiance aan, welke zo de aristocratische sfeer van vroegere tijden weerspiegelt als op Kasteel Amerongen.

De oudste meubels dateren van vóór de brand van 1673 en zijn later door de verschillende bewoners aangevuld tot de collectie die nu aanwezig is, waarin begrepen de fraaie historische toetsinstrumenten.

De collectie is nooit versnipperd omdat zij lange tijd volgens het Engelse erfrecht (naar nationaliteit van de meeste bewoners) op de oudste zoon vererfde.

Die eeuwenlange aanwezigheid van de meubels in hetzelfde

huis en vaak op dezelfde plaats is een unicum in Nederland en maakt het voor de Stichting-eigenaresse de moeite waard om die lijn voort te zetten en het vele achterstallige onderhoud door restauratie op te heffen.

De eerste fase van de restauratie, gericht op het huis, is voltooid. De tweede fase van de restauratie, w.o. herstel aan de beide paviljoens en de stallen is eind oktober '91 gestart en nog in volle gang.

Van subsidies en entreegelden alleen is het niet mogelijk de exploitatie en de restauratie te bekostigen.

Het is daarom verheugend dat zich telkens nieuwe donateurs aanmelden en dat er bovendien óók schenkingen worden gedaan.

DONATEURS:

genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden, vrije toegang tot het Kasteel, de tuinen en het park, terwijl zij reductie ontvangen op toegangskaarten voor bijvoorbeeld concerten of andere bijzondere evenementen.

Donateurs betalen minimaal f 25,- per jaar per persoon,
 Donateurs Voor-het-Leven f 250,- " "

de donateurskaart is persoonlijk

Postbank rek. nr. 6163, t.n.v. penningmeester Stichting
 Vriendenkring Kasteel Amerongen.

* * *

Tot de bijgebouwen van Kasteel Amerongen behoren o.a.

- * de Oranjerie, waarin de Winkel is ondergebracht;
- * de Stallen, met Theeschenkerij 'de Paardestal'
 tel. 03434 - 54735 of 53701
- * het Koetshuis, een ruimte geschikt voor vergadering,
 lezing, congres of anderszins een bijeenkomst of feest.

Schriftelijk verzoek voor gebruik Koetshuis opsturen naar:
 Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen,
 t.a.v. Mevrouw M. Bruins Slot - de Jong,
 Drotestraat 20, 3958 BK Amerongen.

Dit na overleg, met betrekking tot de agenda, met mevrouw
 A. Eijffius - Muller, tel. 03434 - 54212
 administratie Kasteel Amerongen.

EEN BIJZONDER JAAR

De rust van een stille winterse morgen hangt in het kasteelpark. Een stilte die af en toe wordt verbroken door het geluid van de restauratiewerkzaamheden aan de bijgebouwen, vorig jaar september begonnen. Het antwoord op de vraag of die tweede restauratie-fase wel of niet zou doorgaan is dus toch positief geweest.

De stilte in het park is geen stilte voor de storm, maar kan beter stilte na de storm genoemd worden, namelijk na een storm van activiteiten in het afgelopen seizoen.

Op de gracht waar nu een dun laagje ijs ligt en op de paden waar hier en daar nog iets van de deze winter wel erg zeldzame sneeuw ligt, dobberden toen de bootjes of liepen de pony's tijdens het zo geslaagde Berenfestival dat duizenden bezoekers trok. Het was dan ook niet alleen hier dat iets van dat beren-festival te merken was, in het kasteel en op het terrein, overal domineerden de beren.

Het was een feest dat een hele maand duurde en op 26 april door Jos Brink - per koets aangevoerd en per ballon weer afgevoerd - werd geopend.

Maar dat feest is al weer maanden geleden en alles en iedereen is weer een beetje op adem gekomen, want zoals reeds gezegd, dat beren-festival was niet het enige.

Verder wandelend door het park kom je via een brug in het gedeelte dat "de enveloppe" wordt genoemd en je vraagt je af hoe men aan zo'n prozaïsche naam komt voor dit deel van het park, hoewel..... de inhoud van een enveloppe kan heel verrassend zijn.

Van Dale raadplegend kom je tot de ontdekking dat "enveloppe" ook iets met krijgskunde te maken heeft en dan betekent: "samenhangende linie tussen hoofdwal en bedekte weg". Al zegt dit een leek weinig of niets, in aanmerking genomen de historische achtergrond van deze grond zou het wellicht deze betekenis kunnen hebben.

Was de verbinding van de "enveloppe" met de benedenkade aanvankelijk verbroken in verband met de bouwvalligheid van de daar liggende brug, nu is die verbinding weer hersteld door de aanleg van een nieuwe brug (gerestaureerd),

die op 7 juni officieel werd geopend door mevrouw Wouda-Heuvelman.

Deze brug - tot dan toe naamloos - kreeg toen ook een naam, namelijk de Sjoerd Woudabrug, waarmee een postume hulde werd gebracht aan een man die 10 jaar lang in diverse functies betrokken was bij het kasteel.

Via de nieuwe brug en de benedenkade de trap op naar het voorplein waar, kort nadat de beren de aftocht hadden geblazen, weer kramen stonden maar nu met planten, bloemen en andere tuinartikelen ter gelegenheid van de van 31 mei tot 3 juni gehouden Bloemschikmanifestatie 1991 van de maatschappij met de lange naam, maar kortweg KMTP genoemd.

Deze manifestatie werd op 1 juni officieel geopend door de Commissaris van de Koningin in de provincie Utrecht, Jhr. Drs. P.A.C. Beelaerts van Blokland, een regelmatig bezoeker van het kasteel, want ook bij de opening van de brug was hij aanwezig en op 5 oktober was hij er weer toen hij met een aantal collega's een kort bezoek aan het kasteel bracht.

Belangstellenden voor de bloemschikmanifestatie - het waren er wat minder dan aanvankelijk was verwacht - konden op 22 juni nog eens hun hart ophalen tijdens de tuindag onder het motto "Rondtuinen in Amerongen", toen naast de kasteeltuin ook nog een tiental particuliere tuinen bezichtigd kon worden.

Terug naar het voorplein, waar, aan weerszijden van de trap naar de bovenbrug, nu weer de kanonnen staan, bekomen van de schrik van hun plotselinge ontvoering in de Oudejaarsnacht van 1990 op 1991 naar noordelijker streken.

Een bliksem-actie om de kanonnen te "heroveren" mislukte, maar vanuit het noorden werden ze - zij het onder de tonen van treurmuziek - toch weer naar Amerongen teruggebracht en kregen toen hun plaatsje op het voorplein. In het Koetshuis werd o.m. onder het genot van een Fries nationaal product de vrede getekend. Die vrede werd nog eens onderstreept door een tentoonstelling van nog een eeuwenoud Fries product, namelijk het Makkumer aardewerk onder de titel "Melkwit en Hemelsblauw".

Burgemeester Mumsen opende op 21 juni de tentoonstelling die tot 15 september te bezichtigen was. Ook de donateurs

konden er dus nog van genieten toen zij op 14 september een bezoek brachten aan het kasteel, maar het dit jaar toch een beetje lieten afweten bij de tocht "de berg op" onder leiding van Staatsbosbeheer.

De rondwandeling door het park en ook door 1991 zit er bijna weer op en gaat richting VVV-kantoor waar op 17 september de 60.000ste bezoeker feestelijk werd ingehaald.

En gedurende al die activiteiten deden de vrijwilligers - begin februari in het Koetshuis bij elkaar tijdens de jaarlijkse ontmoetingsavond - soms onder hoogspanning hun werk. Maar nu wordt al weer druk gewerkt aan de plannen om het nieuwe seizoen opnieuw tot een succes te maken.

Zo werd het een Bijzonder (met een hoofdletter) jaar, het jaar van de Beren, de Bloemen, de Brug, het hemelsBlauw, van veel Bezoekers en een Beetje Berenburg.

J.D. van de Nadort
secretaris.

BRIEVEN VAN MARGARETHA TURNOR IN BOEKVORM.

Godard Adriaan van Reede Ginckel, Heer van Amerongen (1621-1691), was van 1653 tot zijn dood in 1691 buitengewoon ambassadeur van de Republiek der Verenigde Nederlanden. Als zodanig moest hij dikwijls voor langere perioden op reis; soms had hij zelfs opdrachten waarvoor hij jaren achtereen het kasteel Amerongen moest verruilen voor verblijven in het buitenland.

Als hij van huis was zag zijn vrouw Margaretha Turnor nauwlettend toe op het reilen en zeilen van de Amerongse bezittingen en zij hield haar man daar zorgvuldig van op de hoogte, schriftelijk uiteraard. Ongeveer 490 van haar brieven zijn bewaard gebleven en maken nu deel uit van het Huisarchief van Kasteel Amerongen.

De heer D. Pezarro, ex-conservator van het Kasteel, heeft uit een deel van deze brieven de interessantste passages geselecteerd en die van een toelichting voorzien.

Margaretha Turnor (1613-1700)
portret geschilderd door J. Ovens

copie van een Foto Iconographisch Bureau, 's-Gravenhage.

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen heeft een en ander thans als boek uitgebracht onder de titel "Mijn Heer en Liefste Hartje" (Zo beginnen namelijk alle brieven.) Op deze wijze kan een ruim publiek kennis nemen van wat er zich zoal op een 17de-eeuws kasteel afspeelde. De correspondentie doet ons bijvoorbeeld beseffen dat het huis Amerongen niets meer of minder was dan een groot boerenbedrijf, dat op soms moeizame wijze aan de gang gehouden moest worden.

Ook merken we dat een plaats in de Utrechtse Ridderschap (en de Heer van Amerongen was bepaald niet de minste in dit gezelschap!) niet alleen heel eervol was, maar soms ook aanleiding gaf tot bittere jaloezie en kinderachtig gekibbel. Een door Margaretha samengesteld lijstje van artikelen die ze haar man in het verre Denemarken toestuurde geeft inzicht in het dagelijks leven van onze ambassadeur: hij kreeg onder meer amandelen en koekjes, water voor de tanden en een paar schapekaasjes, maar ook sokken en hoeden voor hemzelf en het personeel.

Soms blijkt hij tussen kapotte lakens te slapen, maar een andere keer wordt hij door de koning van Saksen zó onthaald dat hij half dronken thuiskomt. "Gelukkig dat het deze keer maar bij een halve roes bleef" schrijft Margaretha.

De opvoeding van de kleinkinderen is steeds een belangrijk onderwerp in de brieven, maar tegelijkertijd merken we dat de financiële zaken vaak nog veel belangrijker zijn; evenals de gezondheid van iedereen wordt ook de gang van zaken in de stallen en op het land uitvoerig besproken. Kortom: deze voorbeelden tonen aan dat het hier om een heel interessant boek gaat, een belangrijke aanvulling op onze kennis van de familie Van Reede en een haast noodzakelijk bezit voor elke donateur, naar het ons lijkt.

Het boek telt ca. 100 bladzijden en 40 illustraties in de tekst. Het is in linnen gebonden (hard koft) en de prijs bedraagt f 25,-. De uitgave kon tot stand komen door de volstrekt belangelozede medewerking van de Westland Hypotheekbank te Amsterdam. Het boek zal omstreeks half april verschijnen en uitsluitend in de winkel van de Vrienden te koop zijn (Oranjerie in het kasteelpark). Bestelling is mogelijk door overmaking van f 25,- plus f 5,- portokosten

op Bankrek. nr. 47 77 22 679 ten name van Stichting
Vriendenkring Kasteel Amerongen, onder vermelding "Boek".
Het postbank rek nr. van de Bank is 81 51 38.

Godard Adriaan van Reede (1621-1691)
portret geschilderd door J. Ovens,
ongeveer 1660

copie van een Foto Iconographisch Bureau, 's-Gravenhage.

CALAMITEITENPLAN

In opdracht van WVC werd enige tijd geleden de conservator André van der Goes benaderd met het verzoek een rampenplan voor Kasteel Amerongen te ontwikkelen. Dit plan moet gericht zijn op het redden van de collectie van het Museum bij noodsituaties. Deze noodsituaties kunnen uiteenlopend van karakter zijn: overstromingen, gesprongen waterleidingen, ongelukken, plagen, neerstortende F 16's en natuurlijk waar wij het meest bang voor zijn: branden.

Ons Kasteel zal met deze opdracht als voorbeeld dienen voor andere kleinere en niet-Rijks Musea. Uniformiteit in plannen voor noodsituaties bestaat bij deze musea nauwelijks. Het is dan ook de bedoeling dat een goed doordacht plan voor Amerongen ook toegepast gaat worden bij andere musea. De grote musea in de steden hebben allen zelf wel een soort rampenplan ontwikkeld.

Voordat van der Goes aan zijn taak kon beginnen waren de reacties op, en argumenten voor een dergelijk plan niet van de lucht. Er gingen stemmen op dat een dergelijk plan onnodig was omdat er tijdens een brand toch niets te redden zou zijn. Ook was men bang dat het inbrekers in de kaart zou spelen als men bepaalde voorwerpen als potentieel te redden object (dus belangrijk) zou aanduiden.

Van der Goes, die ik over het plan interviewde weerlegt deze ideeën met de volgende argumenten: "Toen enkele jaren geleden een vleugel van Hamptoncourt afbrandde zijn er wel degelijk belangrijke voorwerpen in veiligheid gebracht". Zelf heeft hij deze zomer de brand van het Roland Holst-college in Hilversum meegemaakt en is hij in de mogelijkheid geweest belangrijke voorwerpen zoals een bronzen buste van Henriëtte Roland Holst gemaakt door Charlotte van Pallandt uit de vlammenzee te redden. Wat betreft de inbrekers meent hij dat galeries en musea in persberichten ook aangeven wat de belangrijkste voorwerpen zijn. Inbraken komen bij dergelijke exposities en tentoonstellingen zelden voor. Bovendien zijn niet alle objecten in de collectie van Amerongen waardevol uitgedrukt in geld. Veel voorwerpen zijn juist cultuurhistorisch van belang en dat is niet waar dieven aan verdienen.

De heer Evenblij, coördinator beveiliging van WVC nam in

eerste instantie het voortouw. Hij organiseerde een bijeenkomst waar vertegenwoordigers van de Plaatselijke en Regionale Brandweer, van Monumentenzorg, van de regionale inspectie van WVC, van enkele bouwbedrijven, evenals Joost Willink, hoofd van de afdeling cultuurbehoud van de Rijksdienst Beeldende Kunsten en André van der Goes aanwezig waren. Zij besloten eerst een selectie te maken van de belangrijke voorwerpen die in geval van nood gered dienen te worden. Daarna zou verder worden gedacht over de uitwerking van het plan. Ter oriëntatie werden Willink en van der Goes door WVC in de gelegenheid gesteld in Engeland met de afdeling security van de National Trust te gaan praten. Deze organisatie heeft in het verleden helaas enige ervaring opgedaan met branden in grote huizen die zij in haar beheer heeft. In Engeland bestaat reeds een paar jaar een gestructureerd plan in geval van calamiteiten. Uit de praktijk is daar gebleken dat een goed getraind team van het grootste belang is. Bij de branden van Uppark House in Kent en van Hamptoncourt bijvoorbeeld, is gebleken dat zo'n team veel van de inboedel heeft kunnen redden.

De ontruimingsoefening die van der Goes bijwoonde op Llan Hydrock in Cornwall gaf hem inzicht in de praktische gang van zaken tijdens zo'n ramp. Van der G.: "Vooral weten wat je moet doen, je kalm naar je plaats begeven en weten hoe je met je adem om moet gaan zijn reuze belangrijk". Ook heeft hij gezien dat niet voorzichtigheid met de objecten maar vooral snelheid tijdens de reddingsoperatie belangrijk is. Zo werden op Hamptoncourt schilderijen met een stanleymes uit hun lijsten gesneden. Natuurlijk werden de doeken hierbij wel beschadigd maar in iedergeval voor het nageslacht bewaard gebleven. Het bleek dat een team vooral gewend moet zijn om te gaan met museale voorwerpen.

Ook moeten de preventieve maatregelen goed doordacht zijn. Zo moet een team de beschikking hebben over een goede uitrusting. Zij moeten ook de materialen die van belang zijn bij een ontruiming bij de hand hebben. Het team moet een gedegen instructie krijgen. Zo moeten de wijzen waarop voorwerpen zijn bevestigd of vastgezet zodanig worden aangepast dat zij in een handomdraai mee te nemen zijn. Ook moet het team weten dat als het gedwongen door tijdnoed, een schilderij uit de lijst moet snijden, het doek met de verf naar de buitenkant moet worden opgerold om ernstige beschadigingen te voorkomen. Ook is het verstandiger de gewichten uit de

klokken te halen voor dat zij vervoerd worden...

Naast de prioriteit van een goed ingewerkt team blijkt dat ook de 'nazorg' van belang is. Er moeten opslagplaatsen zijn waar de goederen, eenmaal buiten, naar toe kunnen worden gebracht. Dit om eventuele diefstal of beschadiging te voorkomen. Bekend is het verhaal van de familie die het zilver uit het brandende huis had weten te redden en dit op het gazon plaatste. Toen de brandweer arriveerde reed de tonnen wegende wagen pardoos over de familiestukken heen... Dit kan dus voorkomen worden!

Ook de verzorging binnen de 24 uur na de ramp is van belang. Het is bekend dat bluswater de grootste schade veroorzaakt. Prenten en boeken die nat zijn geworden dienen direct in plastic zakken ingevroren te worden om de toestand te consolideren. Later kunnen ze in alle rust ontdooit en geres-taureerd worden. Nat gekleurd textiel moet tegen het doorlopen van de kleuren op andere textilia beschermd worden door het in folie's te wikkelen.

Na zich zo van te voren goed ingewerkt te hebben is van der Goes in samenwerking met de brandweer tot de ontwikkeling van een eerste fase van het ontruimingsplan gekomen. Op elke verdieping van het Museum komt een map te liggen waarin elk belangrijk voorwerp is beschreven. Elk object is in een A, B, of C categorie ingedeeld. De A-voorwerpen hebben de eerste prioriteit en al naar gelang de beschikbare tijd worden vervolgens de B- en C-stukken gered. De objecten zijn per kamer ingedeeld. Op elke bladzijde is behalve een foto van het voorwerp, aangegeven wat de afmetingen zijn, wat het gewicht is en hoe het object is bevestigd. Op de achterzijde is een plattegrond van de verdieping getekend met de looproute naar het betreffende vertrek. Daarnaast is een ver-grote plattegrond van de kamer weergegeven met een grote pijl waar het te redden voorwerp zich bevindt.

Het grappige is dat Nederland een afvaardiging naar Engeland heeft gestuurd om zich de daar opgedane kennis eigen te maken. Op haar beurt is de National Trust geïnteresseerd in deze mappen: een idee en ontwerp van Van der Goes.

Momenteel is het plan nog volop in ontwikkeling. De volgende stap die genomen moet worden is de samenstelling van een reddingsteam. Vooral de brandweer speelt hierin een belang-

rijke rol. Het ministerie van WVC, de Museumcommissie en de Brandpreventie-commissie zullen de handen ineen slaan. Het voorbereidend werk zal nu afgerond worden zodat het plan in werking gesteld kan worden. De mensen die nauw bij de organisatie van het Kasteel zijn betrokken zullen onder leiding van de brandweer gaan oefenen door middel van theoretisch en praktisch onderwijs.

De brandweer had het geniale idee om de 'Rode Kruis Colonne' in het reddingsteam op te nemen. Deze mensen hebben de ervaring, de stalen zenuwen reeds getraind, en beschikken bovendien over een uitrusting. Daarnaast is er altijd een beroep te doen op Solvage, de organisatie die door de samenwerkende verzekeraars werd opgericht om schade bij rampen te beperken.

Het ministerie van WVC, dat Amerongen tot dusver als een proefproject beschouwt heeft het project tot nu toe geheel gesteund. Zij keurden het uitgangspunt kennelijk zo goed, dat zij nu voor Slot Zuylen, waar van der Goes ook conservator is, een dergelijk plan willen opzetten. Ook het Centraal Laboratorium in Amsterdam is bij het werk betrokken en houdt dit voorjaar zelfs een dag met 'het bestrijden van rampen' als onderwerp. Ook publiceert dit laboratorium een blauwdruk waarin aanwijzingen en checklists zijn opgenomen met betrekking tot het ontwikkelen van dergelijke rampenplannen.

Ter afsluiting van het interview zegt van der Goes met een gisse glimlach dat hij vurig hoopt dat nooit gebeurt wat wij vrezen...

Cathinka Ubbens - Huizing

BOEK OVER KASTEEL AMERONGEN TE KOOP

Het interessante boek van A.W.J. Mulder, Het kasteel Amerongen en zijn bewoners, (Maastricht 1949) is wederom aangeboden aan geïnteresseerden van Kasteel Amerongen.

In het antiquarische boek, dat steeds moeilijker te krijgen is, wordt de geschiedenis van 't Kasteel zeer uitvoerig beschreven. Het is tot nu de enige monografie die over ons Kasteel is verschenen en daarom des te belangrijker. Prijs: f 175,--

Voor informatie: mevr. A. Eyffius, Kasteel Amerongen, op werkdagen bereikbaar tussen 10.00 en 12.00 uur.

Tel.: 03434 - 54212.

VERWARMING OP DE GALERIJ

Deze winter is er weer hard gewerkt op het Kasteel: op de galerij is tenslotte toch centrale verwarming aangelegd. Op herhaaldelijk verzoek van de brandweer is dan eindelijk de oliekachel die de galerij tot nu toe (matig) verwarmde ontmanteld. Na regelmatig overleg tussen de muziekcommissie en de museumcommissie is besloten dat de nieuwe warmtebron de ruimte niet hoger dan maximaal 10 graden Celcius kan verwarmen. De muziekcommissie juicht de beslissing toe, de museumcommissie is wat gereserveerder. Een plotselinge temperatuursschommeling kan rampzalig zijn voor de houten kap en het meubilair op de galerij. Al eeuwen lang zijn de voorwerpen daar gewend aan koude, vocht en vorst. Er moet voorkomen worden dat er pieken en dalen in de temperatuur optreden. Met behulp van de thermohygrografen [zie p.15 van dit Bulletin] zal tijdens de komende concerten worden onderzocht hoe groot de temperatuurswisselingen zijn en hoe de relatieve luchtvochtigheid wordt beïnvloed. Alleen door een verantwoord gebruik en een goed gereguleerde temperatuur zullen zowel de concertbezoekers als de eeuwenoude objecten baat hebben bij deze twintigste eeuwse verworvenheid.

RESTAURATIE VAN O.A. SCHILDERIJEN

In de Kaap (de Doornse Krant) van 2 januari 1992 werd de aandacht van de redactie getrokken door het berichtje dat Kasteel Amerongen uit het Provinciaal Museumkrediet een bedrag van f 17.200,- krijgt. Het geld is bestemd voor de restauratie en conservering van enkele meubels, muziekinstrumenten en schilderijen die zich in het Kasteel bevinden. De krant meldt dat het museumkrediet in het leven is geroepen om musea in staat te stellen maatregelen te nemen die gericht zijn op het behoud van de collecties en verbetering van de presentaties aan het publiek.

Aan de hand van deze mededeling vroeg de redactie zich af in hoeverre de financiële steun te maken heeft met de uitvoering van het Deltaplan [Zie Bulletin voorjaar 1991 nr.19 p.16]. Het is echter zo dat de instelling van het Museumkrediet een provinciaal initiatief is geweest. Doormiddel van deze instelling wordt stapje voor stapje naar een beter beheer gestreefd. In deze zin komt het overeen met de doel-

stellingen van het Deltaplan. Het Deltaplan is echter meer gericht op de conservering van depotstukken en het verbeteren van de passieve voorwaarden (waaronder behuizing en manier van opbergen wordt verstaan).

Van het bedrag dat het Kasteel krijgt zal onder andere de clavecimbel, gebouwd in 1766 door Jacobus Kirckman te Londen worden gerestaureerd. Dit bijzondere instrument dat zich nog bijna volledig in de authentieke staat bevindt zal zeer sumier worden hersteld. In feite wordt er juist conservatie nagestreefd [i.e. zo winig mogelijk verandering, maar met het oogmerk om de toestand te consolideren].

Ook de 18de eeuwse harp zal onder handen genomen worden. In dit geval zal echter geen volledige restauratie worden beoogd. Als het instrument weer bespeelbaar zou moeten worden, zou er door de vele nieuwe onderdelen inbreuk worden gemaakt op de authenticiteit van het object.

Eveneens zullen negen portretten naar een restauratieatelier worden vervoerd. Zes portretten hiervan behoren tot de Engelse officiersportretten die vermoedelijk door Margaretha Turnor bij haar huwelijk met Godard van Reede in 1643 naar Amerongen zijn meegenomen. Annebetje van Tuyll van Serooskerken bracht met haar huwelijk met de 5de graaf van Athlone een portret mee dat nu aan een schoonmaakbeurt toe is. Op dit doek is een lid van de familie van Tuyll van Serooskerken afgebeeld. Het schilderij is geschilderd naar een pastel van Liotard. Het portret van Willem Frederik Graaf van Nassau-Dietz, waarschijnlijk door Wybren de Geest zal, evenals het portret van drie kinderen Van Reede - met het kasteel op de achtergrond - worden gerestaureerd.

Een hardstenen sokkel uit het laatste kwart van de 18de eeuw, versierd met neo-classicistische motieven, is hard aan renovatie toe. Na de restauratie zal de sokkel in het kasteel worden geplaatst en deel gaan uitmaken van de opstelling in het onderhuis.

Via de subsidie uit een ander potje (Project Museum Consulenten, Centraal Laboratorium en WVC) zijn vier thermohygrografen aangeschaft. Het is voor een goed beheer van het museum van groot belang om een goed inzicht te verkrijgen in de temperatuur en de relatieve luchtvochtigheid in de diverse vertrekken. Langzaam maar zeker kan met behulp van deze subsidies de staat waarin de inboedel verkeert worden verbeterd of in ieder geval worden geconsolideerd.

HET KOMENDE SEIZOEN:

Wat staat er te gebeuren op het kasteel?

Terwijl we dit neerschrijven, is er voor Vrijwilligers en Medewerkers op het kasteel een informele avond in het Koetshuis georganiseerd op 26 maart. Er wordt een eenvoudige Hollandse maaltijd geserveerd, terwijl er door elke commissie iets verteld wordt over de plannen voor 1992.

Het Koetshuis wordt goed gebruikt - ook voor de eigen bijeenkomsten van de Stichting Vriendenkring, dat blijkt uit het voorgaande en het volgende evenement.

Het "Kastelenproject" wordt op vrijdag 27 maart afgesloten Vier Amerongse basisscholen (w.o. één in Overberg) zijn samen het Kastelenproject op 9 maart gestart, door een aankondiging bij alle scholen van een mooie heraut te paard, vergezeld van een jeugdige trommelaar.

Het project behelst allerlei onderdelen: het inrichten van een tentoonstelling; creatieve uitingen, ook op het gebied van toneel; een bezoek aan het kasteel met rondleiding en uitleg naar de leeftijd van elke groep. Door de diverse suppoosten zijn de kinderen daar enthousiast rondgeleid.

De schoolleverancier en Lego zorgden samen voor een vracht van 100kg bouwsteentjes; Kodak deed mee en leverde 40 camera's met filmpje voor een fotowedstrijd. En telkens is het Kasteel Amerongen het centrale punt bij dit project. Een en ander is mogelijk gemaakt door een schenking van de Rabobank Amerongen (met hoofdkantoor in Leersum) aan Kasteel Amerongen, waarbij de ontwikkeling en uitvoering van een Scholenproject een voorwaarde was. Na de eerste vergadering is het onderwijzend personeel er ook met zeer veel animo ingedoken. De feestelijke afsluiting zal dan ook gepaard gaan met een verkleedpartij in "kastelensfeer" voor kinderen, onderwijzers op school en waarvan de laatste groep weer samen met de directeuren van de Rabobankkantoren onze gasten 's avonds in het Koetshuis zijn. Mevrouw E.E. Pezarro- van der Horst heeft het project begeleid namens het bestuur van S.V.K.A.

11 april a.s. Traditiegetrouw een mogelijkheid voor inwoners van Amerongen om kennis te maken met Kasteel Amerongen voor zover dat nog niet gebeurd is. De openingstijden op zaterdag zijn van 13.00 - 17.00 uur.

Van vrijdag 17 april t/m vrijdag 15 mei worden in het Kasteel een collectie POPPEN uit 't bezit van het Koninklijk Huis geëxposeerd. De Oranjevereniging Amerongen is dit maal de organisator (in samenwerking met onze conservatoren) van deze bijzondere tentoonstelling.

De eerste uitgave van het boek "Mijn Heer en Liefste Hartje" zal (o.o.v.) op 22 april in kleine kring ten doop worden gehouden en het eerste exemplaar zal dan officieel worden aangeboden.

De donateursdag 1992 zal dit jaar zijn op 30 mei. Wilt U alvast noteren dat de ontvangst zal zijn om 14.00 uur op Kasteel Amerongen. Een persoonlijke uitnodiging wordt U toegezonden.

* * *

Tentoonstelling van Tekeningen en Aquarellen van wijlen mevr.E.M.M.S.L.von Ilseman - geboren Gravin van Aldenburg Bentinck.

Eeuwenlang werd tekenen en schilderen gezien als een passende en opvoedkundig verantwoorde bezigheid voor adellijke jonge dames. Helaas is het artistieke resultaat veelal verloren gegaan of in de schaduw komen te staan door de belangstelling voor "grote meesters".

Met deze expositie op kasteel Amerongen wordt aandacht besteed aan een in de vergetelheid geraakte schilderes: Elisabeth Gravin van Aldenburg Bentinck.

Deze markante vrouw werd na het overlijden van haar moeder Auguste W.L.A. Gravin van Bylandt, in 1916 - dus al op 24-jarige leeftijd - gastvrouw op Amerongen, waardoor zij een keur van huishoudelijke plichten te vervullen kreeg. Toen in 1918 keizer Wilhelm II, met een deel van zijn hofhouding uit Duitsland vluchtte en op kasteel Amerongen een toevluchtsoord vond, braken er drukke en spannende tijden aan voor de slotbewoners.

In 1921 trad Elisabeth in het huwelijk met S.W.A.C.T. von Ilseman, in die tijd vleugeladjutant van de ex-keizer. Toch vond zij nog tijd voor haar grootste hobby: schilderen. In stemmige en rustige kleuren maakte zij talloze aquarellen van het landschap en de tuinen rond kasteel Amerongen. Via haar werken neemt ze ons mee de Utrechtse Heuvelrug op, de uiterwaarden in, en op reis naar familieleden in binnen- en buitenland. Het liefst schilderde zij

de natuur in volle bloei, waarbij de uitbundige bloemendoor afwisselend fel of ingetogen werd weergegeven. De vele dierenportretten vertellen iets over haar grote liefde voor dieren. Zij zette zich actief in als lid van de Dierenbescherming.

Het werk van mevrouw von Ilseman is in het bezit van een kleine kring van particuliere eigenaren; daarbuiten heeft het nog nauwelijks bekendheid. Slechts één keer wilde zij exposeren, alleen omdat het voor een liefdadig doel was. Dientengevolge bestaat er nu, na 55 jaar, de bijzondere mogelijkheid om haar werk te leren kennen en om ervan te genieten.

De tentoonstelling, die ter ere van haar honderdste geboortjaar wordt gehouden, is te zien van 1 juni t/m 13 september 1992.

* * *

Vanaf vrijdag 15 mei tot en met maandag 8 juni (2de Pinksterdag), zal er -bijna traditiegetrouw- op Amerongen een Berenevenement plaatsvinden dat uit drie onderdelen bestaat: een Berententoonstelling, als nummer een.

Men heeft beslag weten te leggen op een gedeelte van de collectie van het voormalige Berenmuseum uit het vroegere Oost-Berlijn. Helaas is het de directrice van dit museum niet mogelijk om het pand waarin het Museum was gehuisvest te kopen, na privatisering. De collectie is daarom nu opgeslagen in kisten en koffers, zodat uitleen niet bezwaarlijk is. Het is voor het Kasteel een unieke kans om de circa 30 antieke beren uit een onbekende collectie gedurende het Berenevenement in de Bibliotheek van Kasteel Amerongen tentoon te stellen.

Ten tweede is er in geheel Europa via Berentijdschriften een wedstrijd uitgeschreven voor berenmakers, om weer een ontwerp voor een ander model beer te maken - een soort opvolger van de Beer Borre van Amerongen, die vorig jaar op Kasteel Amerongen werd gedoopt.

De inzendingen uit de verschillende landen zullen worden gejureerd door een publieksjury en een artiestenjury, waarin o.a. Jos Brink en Imca Marina (naar wie reeds een beer is vernoemd) zullen plaatsnemen. De ingezonden beren zullen in het Kasteel deel van de tentoonstelling worden. Het volgende onderdeel van het Berenevenement betreft een veiling.

De beren die buiten de prijzen vallen zullen op maandag-avond - 8 juni - om 20.00 uur in het Koetshuis door Jan Pieter Glerum worden geveild. De toegangsprijs bedraagt f10,-. De opbrengst van de veiling zal ten goede komen aan het Berenmuseum te Berlijn.

Het is verheugend mee te kunnen delen, dat momenteel al 35 nieuwe beren op het kasteel zijn gearriveerd.

Als laatste onderdeel van het evenement zal er tijdens de Pinksterdagen een Berenmarkt worden gehouden. Handelaren, vertegenwoordigers van speelgoedzaken, de berendoktoren in het beren-hospitaal en beren-boten zullen er allemaal bij aanwezig zijn. Voor beren zal er honing in overvloed te koop zijn en kinderen kunnen zich als beer laten schminken door ervaren grimeurs.

Op 6, 7 en 8 juni ook van 10.00 - 17.00 uur.

* * *

De Floriade 1992 (15 april tot 10 oktober) met als thema Nederland bloemenland, is ook op kleine schaal terug te vinden in Amerongen. Er zijn een aantal onderdelen op de tentoonstelling Floriade '92 te vinden, waarbij enkele provincies in het land zich willen manifesteren. Met de ondertitel: "juni, Tuinenmaand in de provincie Utrecht" wordt er op het Kasteel hard gewerkt aan het nog eens organiseren op 20 en 21 juni van een dag "Rondtuinen in Amerongen". Twee dagen kan men met een speciaal voor dit doel samengesteld toegangskaartje - verkrijgbaar bij de VVV-Amerongen : natuurlijk het Kasteel bezichtigen en de Tuinen en het Park, maar bovendien vier particuliere tuinen, die door een rood-wit-blauw vlaggetje herkenbaar zijn, het interieur van de Andries kerk en het Amerongs Historisch Museum. Een plattegrondje van het dorp wijst U de route en enkele mogelijkheden om iets te drinken, eten of uit te rusten. Toegang f11,-; van 10.00 en 17.00 uur.

* **N.B.** De Andries kerk is op zondag niet te bezichtigen, wèl op zaterdag, het monument is nèt gerestaureerd.
zaterdag 20 juni - 11.00 uur - Koetshuis van Kasteel Amerongen - toegang f 6,-

"Geschiedenis van de Nederlandse Tuinarchitectuur, met accent op de Stichtse Lustwarande",
Lezing met diapresentatie door mevrouw C. Oldenburger - Ebbers.

* * *

VAN HET CONCERTPODIUM

Inmiddels alweer vertoevend in het jaar 1992, wordt ons een terugblik gegund op het eerste deel van de lopende concertserie. Op de uitvoeringen in de maanden september en oktober van 1991 dus. We kunnen er met voldoening op terugzien: Musiceren op niveau, uitverkocht huis, buitengewoon goede sfeer. Anders gezegd, genietend publiek, gedreven musici en - derhalve - een behoorlijk tevreden muziekcommissie.

Maar die muziekcommissie had wel enige oneffenheden glad te strijken. Want twee van de drie geëngageerde solisten lieten het afweten. Het Residentie Blazers Ensemble trad, vanwege een persoonlijk fortissimo in het Residentie Orkest, op zonder Hans Vonk. En Theo Bruins was genoodzaakt in plaats van Kasteel Amerongen het ziekenhuis op te zoeken. Hans Vonk werd echter subliem vervangen door Ronald Brautigam (piano) en Wim Roerade (directie), terwijl Marius van Paassen met een weinig traditioneel maar, desondanks, zeer origineel programma de plaats van Theo Bruins innam.

Wat de toekomst betreft, op 25 april staat ons een optreden te wachten van de Japanse bariton Katsunori Kono, op de piano begeleid door Eric Schneider. De liefhebbers van het lied (ook Schubert staat natuurlijk op het programma) kunnen het concert van deze eerste-prijs-winnaar van het Internationale Vocalisten Concours van 'Hertogenbosch (1990) met spanning tegemoet zien. Katsunori Kono studeerde in Japan en München. Hij beheerst de Duitse taal dan ook uitstekend, hetgeen hem tot expressieve vertolkingen van Duitse liederen in staat stelt. In april zal hij ook zijn debuut maken in het Concertgebouw, maar U komt natuurlijk naar Kasteel Amerongen. Er zijn nog kaarten!

Op 23 mei zal violiste Isabelle van Keulen optreden, begeleid door het Amstel Strijkers Ensemble. Omdat goede wijn geen krans behoeft, en het bovendien niet nodig is haar bij U te introduceren, zal ik daar slechts weinig woorden aan wijden. Het programma is nog niet bekend, maar zonder twijfel goed voor enige uren muzikaal genot. Dat echter voorbehouden is aan de snelle bestellers: Het concert is uitverkocht.

Het seizoen '91/'92 zou op 13 juni worden besloten met een optreden van Anner Bijlsma (cello). U begrijpt het al, dat gaat jammergenoeg niet door. Bijlsma laat, en we hebben daar enig begrip voor, een tournee door de Verenigde Staten voor gaan. Pech misschien. Maar het vervangende duo Dmitri Ferschtman (cello) en Mila Baslawskaya (piano) zal U niet achterlaten met het gevoel iets gemist te hebben, integendeel. U kunt nog kaarten bestellen.

Nog iets verder vooruitblikkend, tekenen zich op 27 juni de contouren af van 'Jazz at the Castle'. Het lijkt een traditie te worden. Deze keer zullen er (ten minste?) drie bands optreden. Vast staat dat de Rhine Town Jazz Band er zal zijn. Datzelfde geldt voor de jazz-zangeres Cérise met haar band Invitation. De laatste groep behoort tot de prijswinnaars van het Knokke Jazz Festival. Naar een derde attractief musicerend gezelschap wordt nog gezocht.

Wel, U bent nu niet alleen even 'bijgepraat' maar straks ook van harte welkom. De muziekcommissie zal U graag begroeten bij de huisconcerten op 'Amerongen'.

namens de Muziekcommissie,

B.W. Knol.

P.S. Wie wil er af en toe een 'concertcake' bakken? De plak zelfgebakken cake bij de koffie past bij de huissfeer tijdens de concerten. Er staat een vergoeding van f 5,- per cake tegenover. Geeft U zich op bij mevrouw N. Hangelbroek, (tel.: 03434 - 51982).

KASTEEL AMERONGEN**HUISCONCERTEN***** 1 9 9 2 *****CONCERTAGENDA:**

- 25 APRIL '92 Liederavond door de Japanse bariton Katsunori Kono, winnaar 1e prijs "liedvertolking" in het Internationale Zangconcours te 's-Hertogenbosch in 1990.
- 23 MEI '92 Isabelle van Keulen, soliste viool en altviool, begeleid door het Amstel Strijkers Ensemble.
uitverkocht!
- 13 JUNI '92 Dmitri Ferschtman, cello, begeleid door zijn vrouw Mila Baslawskaya, piano.

Extra concert:

- 27 JUNI '92 Jazz at the Castle!

Alle concerten op zaterdagen, aanvang 20.00 uur

- KAARTVERKOOP:**- BOEKHUIS "HET KOMPAS", Overstr. 9, Amerongen, telefoon 03434 - 57006.
- VVV, Drostestraat 20, Amerongen, telefoon 03434 - 52020.
- aan de zaal, indien niet uitverkocht.

TOEGANGSPRIJS: f 17,50 (Donateurs, 65⁺, CJP: f15,- op vertoon van betreffende kaart!)

ABONNEMENT f45,- eerste of tweede serie, Donateurs f40,- f90,- hele serie, Donateurs f 75,-

BETALING: Contant, of na reservering, tot één week voor elk concert op bankrekeningnr: 94.16.74.525 van de SNS-bank (gironr. van de bank: 821000) t.n.v.
Muziekcommissie Kasteel Amerongen.

OPLOSSING VAN DE KERST-PUZZEL

Het boekje 'Kasteel Amerongen', een uitgave van de Nederlandse Kastelen Stichting en geschreven door drs. H.M.J. Tromp en drs. B. Zijlstra geeft antwoord op vele vragen. Hieronder zal het eenvoudig als BB blz ... genoemd worden. In de Winkel van Kasteel Amerongen heet het 'het Blauwe Boekje' naar de kleur van de kaft.

Daar gaan we....:

	BBblz 60
1. Hendrik en Diederik Borre , juli 1286.	BBblz 4
2. 1557	BBblz 9
3. Liber Amicorum van Anna van den Boetzelaer te lezen in Bulletin nr. 11, juli 1988	
4. In de grote hal, op de 1e verdieping	BBblz 34
5. een Alliantie-wapen; "Quid reddam Domino"
"Hoe zal ik het de Heer vergelden"
Een en ander is te zien op het plafond v.d. hal.	BBblz 34
6. Het schrijfkistje dat Godard Adriaan van Reede in 1660 gebruikte tijdens zijn verblijf in Spanje. staat op de Bovengalerij	BBblz 49
7. Boeket bloemen (dit is nogal zwak uitgedrukt)-blz 43
Al tijdens zijn leven was het werk van deze bloemenschilder zeer gezocht, hij heet Justus van Huysum.	
8. de winter van 1684 - uit brieven van Margaretha T. in Bulletin nr. 9, november 1987	
9. 'Lievendaal'	BBblz 57
10. Zijn ouders waren Margaretha Turnor en Godard Adriaan van Reede. Zij naam voluit: Godard van Reede Ginckel. In Circulaire nr. 3 , februari 1985	
11. Omstreeks 1700	
12. Wijkoeleer	
13. Twaalf kleinkinderen - Bulletin nr. 21, winter '91
Ursula Philipotta van Raesfeld, getrouwd met
Godard van Reede Ginckel, zie ook	(BBblz 61)
BBblz 61
14. Van Kasteel Middachten	

15. Lady Anna Athlone (Anna Elisabeth C. van Tuyll van Serooskerken [1745-1819]. BBblz 58 en 61
16. Lelarge, J.B. BBBLZ 43
17. Friederich Hoxa Circulaire nr. 5
18. Boulingrins - het kolf spel
19. Achter de schuifdeurtjes, boven het buffet met spiegels. BBblz 38
20. Bierkroezen in de vorm van een zittende figuur die zelf weer een pint bier in de hand houdt (in de hal).
21. De kinderen van Godard Graaf van Aldenburg Bentinck.
22. Meissen en Wedgewood serviezen.
23. Beverweerd, Hardenbroek, Hindersteyn, Leeuwenburgh, Lunenburg, Molenstein, Rhijnestein, Sandenburg, Waulenburg, Zuylenburg, Sterkenburg, Nathewis, Zuylenstein.
24. Ja, maar niet in de gebruikelijke zin des woords. Een varken is nl. een scheef gehakte laag metselwerk in de muurvlakken. Het kasteel heeft die ook.
Bulletin nr. 9, november 1987.
26. Het is geen persoon, doch een profiel welke door de timmerlui op het kasteel zijn toegepast. Bulletin 9.
27. C.R. de Smet Bulletin nr. 16, voorjaar 1990
25. De Tuinkabouters + leden van Lions & Rotary; de hoveniers van de Stichting PHB en firma van Ginkel.
28. Omdat Elisabeth Mary Child Villiers - geboren Rijksgravin van Reede (1821-1897), Vrouwe van Amerongen vanaf 1852, wettelijk laat regelen in 1879 dat o.a. 'Amerongen' in het bezit van haar neef Godard J.G.C. Graaf van Aldenburg Bentinck komt. BBblz 28
29. Hugo Poortman voor de tuinontwerpen BBblz 58
Architect Cuypers voor bouwkundige plannen. " 30
30. ± 1700.

Mogen we een reactie ontvangen bij eventuele fouten?
Wist U veel? of juist weinig antwoorden? Wij zijn een stuk wijzer geworden!, zeggen we als redactie-commissie.

INSTALLATIEBEDRIJF
MEIJER AMERONGEN

OVERSTRAAT 11 - TEL. 03434 - 51233

elektrotechnisch installatiebureau ★ gas- en waterfitter ★
lood- en zinkwerken ★ centrale verwarming ★ ventilatie ★
sanitaire-, huishoudelijke-, elektrische artikelen

Aannemersbedrijf

M. Kleinveld en Zn. B.V.

Rijnstraat 1
3958 BE Amerongen
tel: 03434 - 51756
54208

Ook voor hout- en plaatmateriaal

De Stichting Vriendenkring Kasteel Amerongen is

opgericht in 1983 en heeft ten doel behulpzaam te zijn bij de exploitatie en restauratie van Kasteel Amerongen en de daarin aanwezige inventaris. Donateurs genieten, op vertoon van hun donateurskaart, gedurende de openingstijden vrije toegang tot het kasteel, het park en de tuinen, terwijl zij reductie ontvangen op alle evenementen, zoals concerten, lezingen en andere bijzondere gebeurtenissen.

Voor minimaal f 25,- per jaar bent U al donateur. Het is ook mogelijk donateur voor het leven te worden (minimaal f 250,-). Als donateur ontvangt U driemaal per jaar het bulletin.

Het postbanknummer van de Stichting is 6163.

Meer informatie tussen 10.00 en 15.00 uur op het kasteel, tel. 03434 - 54212.

* * *

Concerten:

op Kasteel Amerongen worden regelmatig huisconcerten gegeven. Raadpleeg de concert-agenda voor data, abonnement of het reserveren van losse kaarten.

